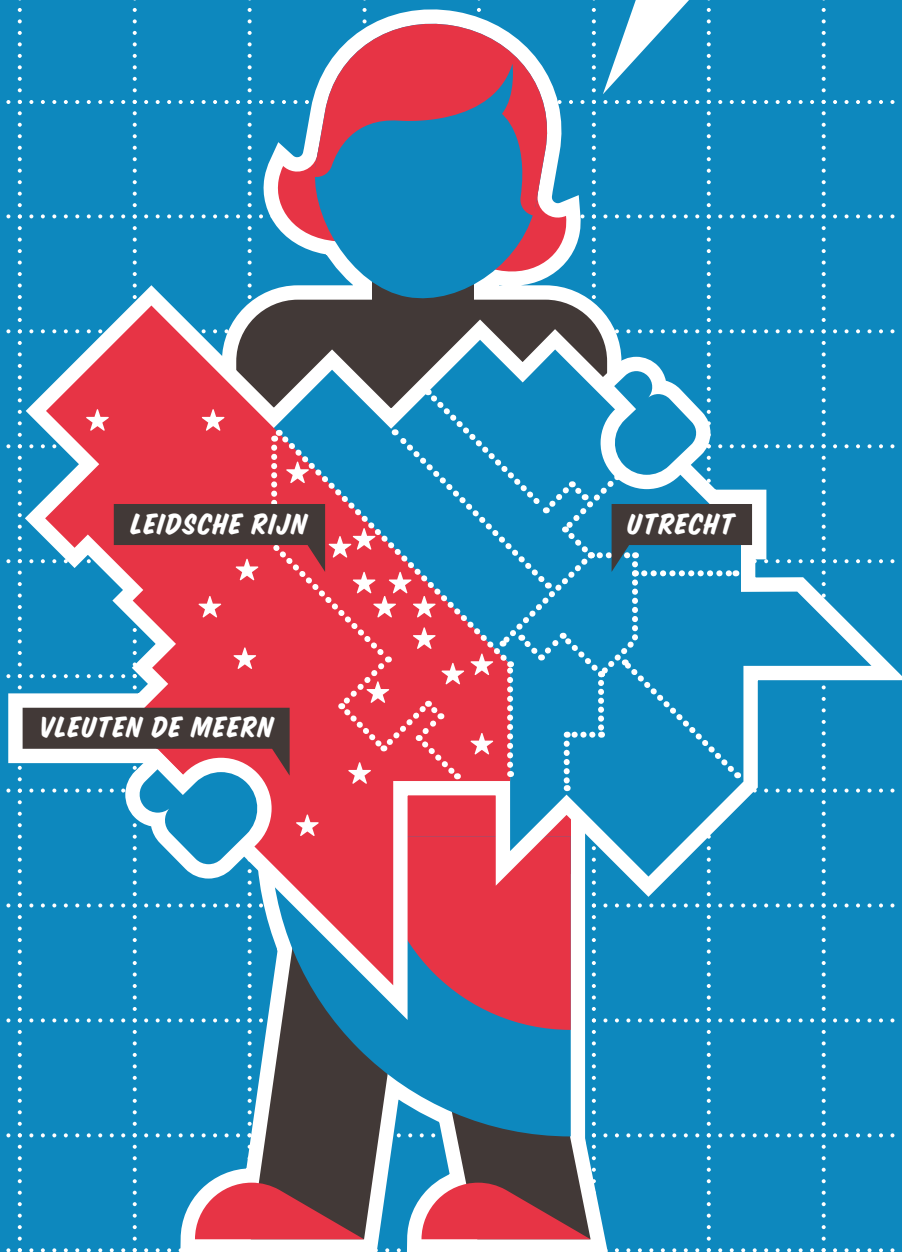

LEIDSCHER RIJN: *INVESTEREN* *IN CULTUREEL VERMOGEN*

LEIDSCHER RIJN: INVESTEREN IN CULTUREEL VERMOGEN

Op 25 mei organiseerde de Leidsche Rijn Connectie een gespreksdiner waarbij door de aanwezigen werd stilgestaan bij de verworvenheden op het gebied van cultuur in Leidsche Rijn¹ van de afgelopen 20 jaar, de kansen die voor het grijpen liggen en de uitdagingen die Leidsche Rijn in de komende jaren te wachten staan. Betrokkenen uit de politiek, de gemeente, het culturele veld, onderwijs, welzijn en bedrijfsleven gingen in gesprek, geïnspireerd

door een drietal gastsprekers: Pieter Hooimeijer (hoogleraar Sociale Geografie aan de Universiteit Utrecht), Nathan Rozema (initiator Geldstromen in de wijk in Kanaleneiland) en Paul Feld (bewoner, cultureel ondernemer en voormalig cultureel intendant van Leidsche Rijn).

De avond werd ingeleid met een korte film over het ontstaan van de culturele infrastructuur in Leidsche Rijn in

de afgelopen 20 jaar; deze film is via deze link te bekijken:
www.leidscherijnconnectie.nl

Op basis van wat er is ‘opgehaald’ op die avond en de reacties achteraf is onderstaande schets samengesteld van wat Leidsche Rijn in de komende jaren te doen staat om de culturele infrastructuur naar een ‘next level’ te brengen.

INSPIRATIE

Tijdens het diner hebben de deelnemers op verschillende manieren onder woorden gebracht wat de betekenis van cultuur kan zijn in de context van Leidsche Rijn. De gedeelde mening van de aanwezigen wordt adequaat verwoord door de directeuren van de centra voor de kunsten in de vier grote steden in hun statement *Cultureel Vermogen*².

Cultureel vermogen ontwikkelt zich alleen in en door de (wederzijdse)

confrontatie met iets dat “anders” is. Met andere woorden: cultureel vermogen ontwikkelt zich door deel te nemen: door (bewust) het culturele te betreden. Een open, dynamische culturele biotoop en het ontwikkelen van culturele vermogens zijn elkaars voorwaarden. Dat betekent ook dat het ontwikkelen van cultureel vermogen nauw is verbonden met vrijheid: vrijheid is nodig om culturele vermogens te verwerven en, omgekeerd, is cultureel vermogen nodig om van die vrijheid werkelijk gebruik te maken en actief aan de “cultural democracy” deel te kunnen nemen en mee vorm te geven (positieve vrijheid).

¹ Met Leidsche Rijn bedoelen we de Utrechtse wijken 9 en 10: Leidsche Rijn en Vleuten-De Meern.

² Cultureel Vermogen. Nieuwe woorden voor het belang van cultuureducatie- en participatie in Nederland. De Centra voor de kunsten van Amsterdam, Rotterdam, Utrecht en Den Haag, 2017. Met “Cultureel vermogen” wordt bedoeld: de beschikking hebben over de competenties en mogelijkheden die nodig zijn om deel te kunnen nemen aan het culturele leven.

“Naarmate deze wijk ouder wordt, wordt dit een stad. Mensen willen elkaar h er (in Leidsche Rijn) ontmoeten. Wij zijn een aanleiding voor die ontmoeting.”

Greg Nottrot, Nieuw Utrechts Toneel

De kunsten spelen in dat proces een onmisbare rol om twee redenen: omdat de kunsten “het verschil” thematiseren (culturele ‘onmaat’ inbrengen) en omdat de kunsten over een breed en persoonlijk bestaansspectrum (fysiek, affectief, technisch, cognitief) de relatie tussen jezelf en het andere (de wereld) voorstelbaar en invoelbaar kunnen maken.

Dit statement is een uitstekend uitgangspunt voor de uitdaging waar dit unieke stadsdeel voor staat en sluit goed aan bij Leidsche Rijn zoals de leden van de Leidsche Rijn Connectie het zien:

- een stadsdeel van talentontwikkeling, waar een vruchtbare en samenhangende mix is ontstaan van amateurkunst, amateurkunsteducatie, cultuureducatie en professionele kunst
- een stadsdeel waar nagenoeg alle bestaande culturele organisaties en

instellingen grassroots initiatieven als basis hebben, opgezet door ondernemende bewoners en makers uit de wijk

- een groeiend nieuw stadsdeel waarin de huizen binnenkort af zijn, maar waar de samenleving nog volop in ontwikkeling is
- een creatief domein waar mensen hun eigen leven en de samenleving vormgeven en met elkaar betekenisvolle dingen maken.

Het statement sluit ook goed aan bij tijdens het debat gehoorde opmerkingen als

- Het ontwikkelen van cultureel vermogen van groot belang is voor de opgroeiende jeugd in Leidsche Rijn (de leeftijdsgroep 12-18 jarigen groeit nog steeds en zal dat de komende jaren blijven doen).
- Er in dat verband gebrek is aan kreukelzones, (vrij)plaatsen van positieve vrijheid, maakplekken voor iedereen, maar met name voor de jeugd.
- Dat het actief gebruik maken van die vrijheid van onderop moet komen (cultural democracy) en dat social design - het inrichten en vormgeven van de samenleving via (creatieve

interventies en processen - daartoe met kracht ingezet moet worden.

- Er een noodzaak is om Leidsche Rijn door te ontwikkelen naar een wijk die uitblinkt en naam maakt als wijk van talentontwikkeling, amateurkunsten en culturele educatie bij uitstek.
- Er al een grote diversiteit is aan initiatieven is ontstaan, zowel van onderop als van bovenaf, maar dat het bereiken van een open en dynamische culturele biotoop nog extra inspanningen vergt waarbij met name het ontwikkelen van betaalbare culturele en creatieve werkplekken/broedplaatsen noodzakelijk is, plekken waar bewoners zich mee kunnen identificeren.

“

**“Wat cultuur moet
doen is
bruggen bouwen”**

Paul Feld, Sharing Arts Society

”

“

**“De Gemeente bouwt
huizen, cultuur bouwt
de maatschappij.”**

Maureen Baas, Metaal Kathedraal

”

NAAR EEN 'NEXT LEVEL': VIER OPGAVEN VOOR LEIDSCHERIJN 2.0

1. RELEVANTE SAMENWERKING EN CROSS OVERS TOT STAND BRENGEN

De Leidsche Rijn Connectie is ontstaan vanuit de wens naar samenwerking, cohesie binnen en effectiviteit van het culturele aanbod. Samenwerking maakt het aanbod diverser en vernieuwender, en draagt bij aan de wijkidentiteit. Juist de bijzondere samenwerkingscombinaties bieden bewoners de mogelijkheid om zich er mee te identificeren en verhogen de trots op de eigen wijk en de eigenheid en authenticiteit daarvan ("dat kan toch mooi alleen maar in Leidsche Rijn"). Hierbij gaat het niet alleen om samenwerkende culturele organisaties, maar met nadruk ook om sectoroverstijgende samenwerking tussen cultuur,

onderwijs, welzijn, sport, milieu en tussen amateurkunst en professionele kunst.

2. AANDACHT VOOR ONDERNEMERSCHAP

De Leidsche Rijn Connectie verwelkomt meer publiek/private samenwerking, waarbij maatschappelijke effecten (ook financieel/economisch vertaald) en gemeentelijk subsidies aan elkaar gekoppeld worden (aangehaald door Nathan Rozema). Gesubsidieerde kunst en ondernemerschap moeten gemakkelijker in elkaar over kunnen lopen. Subsidiegeld kan worden ingezet om exploitaties te dekken of activiteiten en events mogelijk te maken, maar kan ook worden ingezet voor het stimuleren

van initiatieven van onderop. Geef ondernemende burgers (met een goed plan dat past in de opdracht en rol van cultuur) ook toegang tot de culturele budgetten. Dat maakt kunst zowel innovatiever als ook toegankelijker voor een bredere doelgroep.

3. MEER VERBINDINGEN CREËREN TUSSEN OUDE STAD EN NIEUWE STAD

De bruggen, wegen en overkappingen zijn aangelegd, nu is het tijd om ook immateriële bruggen te slaan. Pieter Hooimeijer sprak in dat verband over 'sterke' (materiële) en 'zwakke' (immateriële) verbindingen. Wat kunnen de nieuwe en de oude stad voor elkaar betekenen?

Hiervoor is het noodzakelijk dat de bekendheid van wat Leidsche

Rijn te beiden heeft wordt vergroot. Strategische inzet van City Marketing Utrecht op dit gebied is zeer gewenst.

4. MEER INCLUSIVITEIT

De Leidsche Rijn Connectie staat voor een samenleving waarin verbinding centraal staat en waarvan niemand van welke leeftijd of achtergrond wordt uitgesloten. Leidsche Rijn heeft een behoorlijk gevarieerde bevolking (cultureel, sociaal). Het programma als totaal moet voor de hele diversiteit aan bewoners iets te bieden hebben anders vindt de uitwisseling, ontmoeting, verbinding en integratie niet plaats. Meer bewoners betrekken bij cultuur vraagt om extra inspanningen op het gebied van aanbod en benadering (cultural democracy).

“Ik denk dat je moet meebewegen met de activiteiten en initiatieven die uit de omgeving zelf komen en die zijn er heel veel.”

Harm Lambers, Podium Hoge Woerd

LEIDSCHER RIJN ALS PROEFTUIN

Leidsche Rijn is een unieke proeftuin voor het creëren van een open en dynamische culturele biotoop. De voorwaarden daarvoor zijn aanwezig:

- de schaal van de uitbreidingswijk (enorm qua oppervlak en bewoners-aantal)
- de culturele diversiteit, zowel in leeftijden en culturele achtergronden als in culturele activiteiten
- de economische dynamiek (werkgebieden, centrum, wijken, dorpen)
- de vruchtbare humuslaag van kleinschalige culturele initiatieven, deels van onderop, deels van bovenaf, in nauwe verbinding met initiatieven uit andere sectoren

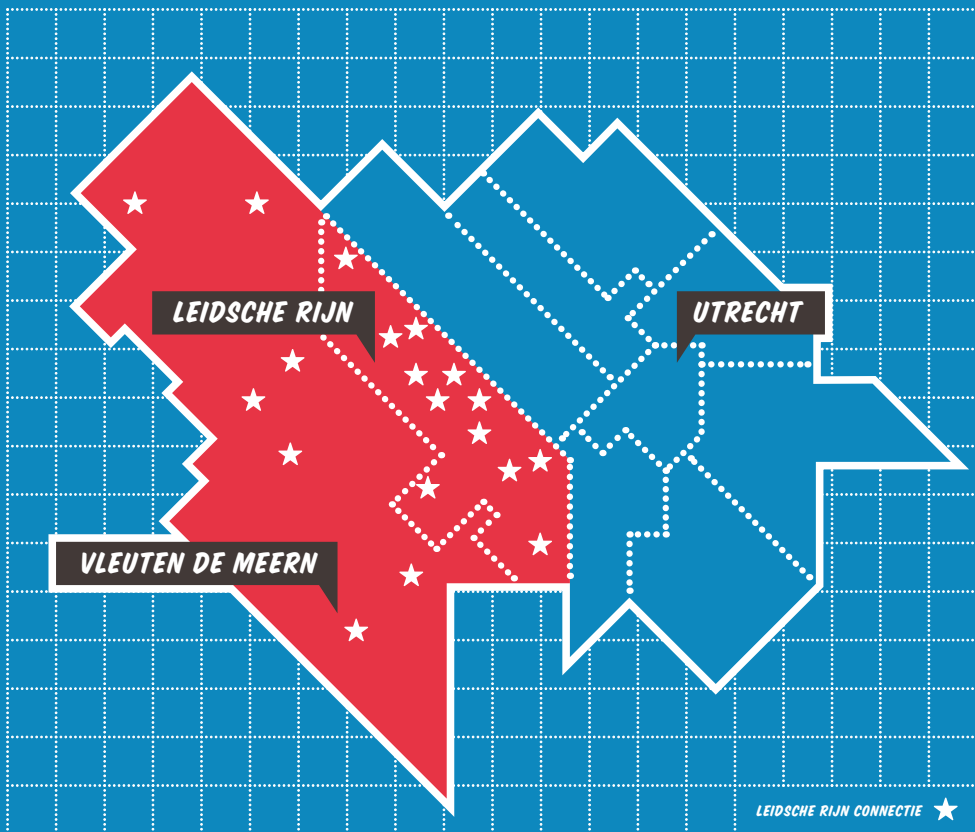
Bij de ontwikkeling van deze proeftuin hoort een inzet vanuit de overheid, zowel in geld als in duurzame aandacht. We hebben creativiteit, geduld en doorzettingsvermogen nodig in deze fase waarin de fysieke werkzaamheden worden afgerond en waarin de overgang plaatsvindt naar de 'zachte' verbindingen (de opbouw van een veerkrachtige samenleving).

“Als je je realiseert dat aan deze kant van het kanaal een kwart van de Utrechters woont, dan is het bijna vanzelfsprekend dat je aan deze kant ook een belangrijk deel van de culturele infrastructuur uit de stad hebt.”

Harm Lambers, Podium Hoge Woerd

LEIDSCHER RIJN VLEUTEN-DE MEERN MAAKT VAN UTRECHT EEN METROPOOL

**DE VRIJSTAAT • DE ZINGENDE TOREN • BIBLIOTHEEK UTRECHT • DE BAZUIN DE MEERN
AMADEUS LYCEUM • UTRECHTS CENTRUM VOOR DE KUNSTEN • NIEUW UTRECHTS TONEEL
HARMONIE ORKEST VLEUTEN • METAAL KATHEDRAAL • ATELIERS KERSENBOOMGAARD
SHARING ARTS SOCIETY • MUZIEK IN DE MEERN • X-GROOVE FACTORY • CULTUURI9
PODIUM HOGE WOERD • VOCAL ARTS ACADEMY • RAUM • AZOTOD**